

DE MOEIZAME WEG NAAR EEN ERKENNING VAN DE PROSTITUTIE

CAROLINE VONK

Het oudste beroep is uitgegroeid tot een bedrijfstak met een omzet van één miljard gulden, die werkgelegenheid biedt aan tienduizend mannen en vrouwen. Sinds het begin van de jaren '70 is vanuit 'het vak' steeds sterker aangedrongen op een officiële erkenning, waardoor de prostitutie definitief uit de criminele sfeer zou kunnen worden getrokken. Op dit moment wordt gewerkt aan een nieuwe zedelijkheidswet, waarmee een 'echt' ruimtelijk beleid ten aanzien van de prostitutie mogelijk is.

In de vorige eeuw en het begin van deze eeuw waren op gemeentelijk niveau regels gesteld voor prostitutie. Onder andere moest de werkgever in het bijzijn van de burgemeester de vrouw voorlichten over de te verrichten werkzaamheden. In 1911 werden deze regelingen vervangen door de landelijke en nog steeds vigerende zedelijkheidswetgeving. Deze wet was een compromis: prostitutie zelf werd niet verboden, het gevecht ertoe gegeven wel. De Kamer wilde hiermee vrouwen behoeden voor vrouwenhandel. In 1983 is in de Tweede Kamer voorgesteld het zogenaamde bordeelverbod te wijzigen. Een aantal gemeenten, waaronder Rotterdam, had hier op aangedrongen omdat de wet een adequaat prostitu-

tiebeleid in de weg zou staan. Dit wetsvoorstel houdt in, dat gemeenten kunnen kiezen of zij hun prostitutiebeleid vorm geven via een vergunningstelsel, via een verbod of dat zij passief blijven. De verschillende beleidsvarianten kunnen voor grote geografische verschuivingen van prostitutiebedrijven zorgen; wanneer een gemeente een verbod uitvaardigt, zal vertrek naar een naburige gemeente, die passiviteit verkiest, niet uitblijven.

GELEGENHEID

De zedelijkheidswetgeving uit 1911 bood voor de gemeenten onvoldoende basis voor het handhaven van de openbare orde. Binnen enkele jaren na invoering werden in de Algemene Politie Verordening (A.P.V.) dan ook sluitingsbevoegdheden opgenomen. Hiermee kon de politie optreden wanneer de overlast van een prostitutiebedrijf voor de buurt te groot werd.

Ruimtelijk prostitutiebeleid werd en wordt uitsluitend gevoerd met de A.P.V. en het bordeelverbod. Dat hiermee alleen restrictief kan worden opgetreden moge duidelijk zijn. Prostitutiebedrijvigheid wordt, in een via de A.P.V. aangewezen zone, gedoogd, voor straatprostitutie geldt hetzelfde. Elke poging om prostitutie op een meer voor publieksfuncties

geschikte locatie onder te brengen mislukte. Rotterdam bijvoorbeeld sloot op Katendrecht de raamprostitutiebedrijven in verband met overlast. Daarbij nam de gemeente zich voor om elders ruimte te creëren. Echter, zodra de gemeente een locatie aanwees, kwam de buurt daar in opstand en wist via de rechter het verdere project te belemmeren. De gemeente was immers bezig met 'gelegenheid geven' en dat was verboden.

GEDOOGZONES

Met de nog in voorbereiding zijnde wetgeving krijgen de gemeenten een beter instrument in handen. Met een vergunningstelsel, als onderdeel van de A.P.V., kunnen immers randvoorwaarden gesteld worden aan de bedrijfsvoering en de locatie van prostitutiebedrijvigheid. Dit betekent dat voor raam- en straatprostitutie een verbod blijft gelden, waarop ontheffing kan worden verleend. De gemeenten blijken deze ontheffingsmogelijkheid te zullen beperken tot de huidige gedoogzone, die al bijna 'vol' is. Het instrumentarium van de ruimtelijke ordening wordt nauwelijks gebruikt; soms wordt de gedoogzone in het bestemmingsplan overgenomen. Daardoor kan bij verplaatsing of nieuwe vestigingen (op basis van de nieuwe regeling alleen mogelijk binnen de gedoogzone) geen integrale afweging worden gemaakt met andere functies. De indruk bestaat dat gemeenten geen standpunt durven in te nemen waar en waarom er wel of geen (raam-)prostitutie mag plaatsvinden.

De wetgeving op landelijk niveau streeft naar positieverbetering van prostituées, maar op lokaal niveau blijft morele veroordeling doorklinken in de beleidsvoering. Prostitutiebedrijvigheid moet, net als andere bedrijvigheid, binnen het hele stedelijke gebied gevestigd kunnen worden. Den Haag bijvoorbeeld wil morele bezwaren tegen prostitutiebedrijvigheid niet meer erkennen. Gemeenten zullen zelf ook morele bezwaren tegen prostitutie overboord moeten zetten. Prostitutie dient niet meer verboden of ruimtelijk beperkt te worden via een vergunningstelsel. Via het ruimtelijk instrumentarium is het noodzakelijk per bedrijf een integrale afweging te maken over de gewenstheid op die locatie. Dan pas zal sprake kunnen zijn van een adequaat ruimtelijk prostitutiebeleid, waarin prostitutie als midden- en kleinbedrijf wordt erkend.

Dit artikel is gebaseerd op de doctoraal-scriptie 'Is een zeer onfatsoenlijke buurt'. Caroline Vonk is plancoördinator stadsvernieuwing bij het Ontwikkelingsbedrijf Rotterdam. Het artikel is geschreven op persoonlijke titel.

Het prostitutiegebied in Den Haag is monofunctioneel: detailhandel en horeca komen er niet voor. Foto: David Tesselaar